

вх. № РД-08-89/04.02.2025 г.

Тема: „Образование 5.0 - с мисъл за бъдещето! или за предизвикателствата пред предучилищното и началното образование“

Финансиране: 8255, 80 лв.

ЕКИП

Име, презиме, фамилия, длъжност и научна степен	Позиция
Ръководител на проекта:	
1. Ергиджан Осман Алиндер-Исмаилова, проф. д-р	преподавател
Членове на колектива:	
2. Чавдар Георгиев Сотиров, проф. д-р	преподавател
3. Калина Иванова Алексиева, проф. д-р	преподавател
4. Снежана Лазарова Борисова, доц. д-р	преподавател
5. Станислава Величкова Тодорова, доц. д-р	преподавател
6. Здравка Любомирова Вичева, гл. ас. д-р	преподавател
7. Станислава Спасова Теофилова, гл. ас. д-р	преподавател
8. Валентина Величкова Георгиева, ас.	преподавател
9. Мария Йонкова Нановска	докторант, ПН 1.2. Педагогика, ДП ПУП
10. Десислава Бориславова Иванова	докторант, ПН 1.2. Педагогика, ДП ПУП
11. Виолина Димчева Тончева	докторант, ПН 1.2. Педагогика, ДП ПУП
12. Антония Веселинова Добрева	докторант, ПН 1.2. Педагогика, ДП ПУП
13. Димитринка Тодорова Джумакова	Докторант, ПН 1.2. Педагогика, ДП ПУП
14. Емел Салиева Ибрямова	студент в ОКС <i>магистър</i> , фак. № 2443121224, I курс, НУПИТ, Педагогически факултет
15. Милена Светлева Казакова	студент, редовно обучение, фак. № 2140050024, IV курс, НУПЧЕ, Педагогически факултет
16. Габриела Николова Кирова, проф. д-р	преподавател, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
17. Виктория Димитрова Ковчазова, доц. д-р	заместник-кмет „Образование и култура“ в Община Шумен; преподавател
18. Аслъ Йозен Арабоглу, доц. д-р	преподавател, Тракийски университет - Одрин, Република Турция
19. Дениз Енгин	студент в магистърска програма Устен и писмен превод, Литературен факултет, Тракийски университет - Одрин, Република Турция
20. Раquel Еспехо Силес, гл. ас. д-р	преподавател, Университет в Кордоба, Испания
21. Петя Атанасова Боянова	ст. учител, СУ „Йоан Екзарх

ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ

Основните резултати от изследването категорично обосновават необходимостта от интегриране на позитивното образование като неразделна част от новата образователна парадигма Образование 5.0 в предучилищното и началното образование. Чрез задълбочен теоретичен анализ беше ясно разграничено Образование 5.0 от 4.0: докато 4.0 е фокусирано върху дигитализацията, 5.0 изисква фундаментален фокус върху уменията на цялостната личност – като психологическо благополучие (Well-being), емоционална интелигентност, социална компетентност и психологическа устойчивост (resilience), които надхвърлят чисто дигиталните компетенции. Беше доказано, че смисълът на образованието може да бъде реализиран, само когато то интегрира развитието на психологическото благополучие и щастие на индивида, служейки като балансиращ фактор срещу технологичния детерминизъм и стимулирайки мисленето за растеж (Growth Mindset).

Ключов принос на проекта е разработеният холистичен модел на позитивното образование, който успешно интегрира академичните способности с психологическото благополучие, подпомагайки целенасоченото развитие на силните страни на личността (Character Strengths) и саморегулацията от ранна възраст. Този модел трансформира позитивното образование от отделни техники в цялостна образователна парадигма. Установено бе, че ефективността на позитивното образование не е ограничена само до класната стая, а обхваща цялостната екосистема на подрастващия, което налага включването на учителите и родителите като неразделна част от постигането на желаното благополучие.

Първичните научни резултати от задълбочения теоретичен анализ и сравнителния обзор на добри практики са успешно верифицирани и разпространени чрез активно участие в редица научни форуми и семинари, като кулминацията е публикуването на ключова част от изследването в реферирано българско научно списание. Това позиционира проекта като водещ принос в популяризирането на иновативната концепция за интегриране на позитивното образование в програмите, съобразени с актуалните изисквания на Образование 5.0.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ПРОЕКТА

1. Научни публикации, представени в световни вторични литературни източници

1.1. **Алексиева, К. (2025).** За компетентностния подход и рефлексията в обучението по математика. Годишник на Шуменски университет „Епископ К. Преславски“, Педагогически факултет, Том XXIX D, УИ „Еп. К. Преславски“, с.466-476, ISSN 1314-6769 (indexed in CEEOL), 2025.

1.2. **Георгиева, В. (2025).** Холистичният подход в обучението – основа за създаване на компетентностен модел за наблюдение и проследяване на постиженията в предучилищна възраст. – В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 154-165, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.3. **Вичева, З., (2025).** Развиване на математическите знания у децата от предучилищна възраст. - В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 392-399, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.4. **Джумакова, Д. (2025).** Междуетничкови взаимодействия в предучилищна възраст: аспекти на двуезичното развитие. - В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 335-341, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.5. **Добрева, А. (2025).** Мнемониката като средство за развитие на паметта при деца в предучилищна възраст. - В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 112-122, ISSN: 1314 – 6769, 2025

1.6. **Ковчазова, В. (2025).** Личностен и професионален профил на съвременния детски учител. - В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 226-234, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.7. **Ковчазова, В., В. Георгиева (2025).** Ключови моменти при формиране на социална компетентност на учениците от начална училищна възраст. - В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 218-225, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.8. **Теофилова, Ст. (2025).** Интерактивни подходи при използването на надписите в публичните пространства в обучението по български език. – В: Годишник на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Педагогически факултет, Т. XXIX D, Шумен, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, стр. – 903-910, ISSN: 1314 – 6769, 2025.

1.9. **Тодорова, С. (2025).** Приемственост в учебното съдържание на образователното направление „Околен свят“ в детската градина и учебния предмет „Родинознание“ в училище. – В: Годишник на ШУ „Епископ Константин Преславски“, Том XXIX D, Педагогически факултет, УИ „Епископ Константин Преславски“, 2025, стр. 891-902, ISSN: 1314-6769; COBISS.BG-ID – 1276339428 (indexed in CEEOL).

1.10. **Alinder-Ismailova, E. (2025).** Bilingual Education Through the Prism of the Reflective Approach. In: Management and Education, vol. 21 (1), 2025, indexed in EBSCO, p. 12-16.

2. Научни публикации в издания с импакт фактор (Web of Science) и/или импакт ранг (Scopus)

2.1. Alinder-Ismailova, E. (2025). Language as barrier or capital? Bilingualism in children of Turkish ethnic origin in Bulgarian preschool education: a critical socio-pedagogical analysis in the era of transformations. ISJ Theoretical & Applied Science, 10 (150), p. 239-241, p-ISSN: 2308-4944 (print) e-ISSN: 2409-0085 (online), doi: <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2025.10.150.15>, Web of Science (Research Commons).

2.2. Alinder-Ismailova, E. (2025). From Multicultural Risk to Intercultural Resource: the Educator's Competencies for Managing Ethnocultural Diversity. ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (151), 37-41., p-ISSN: 2308-4944 (print) e-ISSN: 2409-0085 (online), Web of Science (Research Commons).

2.3. Alinder-Ismailova, E. (2025). The Reflexive-Integrative Paradigm in Bilingual Education: From Metacognition to Functional Language Transfer. In: Revista Inclusiones, volumen 12, numero 3, <https://revistainclusiones.org/index.php/inclu/>, ISSN 0719-4706, pp. xx-xx, 2025, Chile, Web of Science (Research Commons).

3. Други публикации, свързани с проекта

3.1. **Алиндер-Исмаилова, Е. (2025).** Социализацията на щастливото дете в мултикултурна среда: предизвикателства и възможности пред предучилищното образование. – В: Предучилищното образование в България: национални приоритети и

международно сътрудничество в подкрепа на щастливото детство, Юбилеен сборник по случай 40-годишнината на ОМЕР България, Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, ISBN 978-954-07-6168-8, стр. 201-206.

3.2. **Стоянова, М., Е. Алиндер-Исмаилова (2025).** Педагогическа ефективност в хетерогенната детска група: интеркултурен и възрастов диференциал. //Сборник научни трудове на студенти и докторанти от Педагогически факултет 2025 г., Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, с. 65-76, ISSN 2367-5764.

3.3. **Ниазиева, А., К. Алексиева. (2025).** Ориентирането в пространството като елемент в математическата подготовка на децата за училище. УИ "Епископ К. Преславски", Варна, В: Образование и квалификация на педагогическите кадри. Приложно-практически аспекти. Част втора, 2025, ISSN 1314-300X, с. 90.

3.4. **Ниазиева, А., К. Алексиева. (2025).** Подвижни игри и тяхното значение при работата за ориентиране в пространството. УИ "Епископ К. Преславски", Варна, В: Образование и квалификация на педагогическите кадри. Приложно-практически аспекти. Част втора, 2025, ISSN 1314-300X, с. 100.

3.5. **Руфи-Салиева, М., К. Алексиева. (2025).** Елементи от геометрията и приложението им в детската градина. УИ "Епископ К. Преславски", Варна, В: Образование и квалификация на педагогическите кадри. Приложно-практически аспекти. Част втора, 2025, ISSN 1314-300X, с. 106.

3.6. **Руфи-Салиева, М., К. Алексиева. (2025).** Възприемане на равнинните фигури при децата от предучилищна възраст. УИ "Епископ К. Преславски", Варна, В: Образование и квалификация на педагогическите кадри. Приложно-практически аспекти. Част втора, 2025, ISSN 1314-300X, с. 111.

3.7. **Борисова, С. (2025).** Ролята на екскурзията за придобиване на природонаучна грамотност от студентите – бъдещи педагози. //Сборник научни трудове от Пътуващ семинар „40 години Педагогически факултет“, Букурещ – Малта, 02.06.2025 г. – 06.06.2025 г., Шумен, УИ "Епископ Константин Преславски", 357 с, 2025, с. 256-260, ISBN 978-619-201-864-1.

3.8. **Вичева, З. (2025).** Логико-математическите задачи и игри в детската градина и началното училище. //Сборник научни трудове от Пътуващ семинар „40 години Педагогически факултет“, Букурещ – Малта, 02.06.2025 г. – 06.06.2025 г., Шумен, УИ "Епископ Константин Преславски", 357 с, 2025, с. 73-83, ISBN 978-619-201-864-1.

3.9. **Вичева, З. (2025).** Адаптацията и социализацията в детската градина – фактор за училищна готовност, е-списание "Образование и развитие" ISSN 2603-3577 Брой 15, 07. 2025 г., с. 99-106.

3.10. **Вичева, З. (2025).** Елементарни текстови задачи. Подготовка на седемгодишните деца за училище. Сборник с материали от научно-практическа конференция "Образование на бъдещето - предизвикателства пред квалификацията на педагогическите специалисти" , 03 - 04.10.2025 г., Варна, 2025, ISBN: 978-619-201-877-1, с. 19-25.

3.11. **Вичева, З., (2025).** Показът и визуализацията в обучението по математика в детската градина. Сборник доклади от Научна конференция "Знание, наука, иновации, технологии", Vol. 2., В. Търново, 2025, ISSN: 2815-3480 (CD), с. 53-61.

3.12. **Вичева, З., (2025).** Иновативни подходи за развитие на математическата грамотност на децата и подготовката им за училище. Сборник доклади от Научна конференция "Знание, наука, иновации, технологии", Vol. 2., В. Търново, 2025, ISSN: 2815-3480 (CD), с. 62-69.

3.13. **Вичева, З., (2025).** Образователното съдържание по математика в детската градина. Сборник доклади от Научна конференция "Знание, наука, иновации, технологии", Vol. 2., В. Търново, 2025, ISSN: 2815-3480 (CD), с. 70-77.

3.14. **Вичева, З., (2025).** Диагностика на готовността на 6 - 7-годишните деца за училище. Сборник научни доклади "Знание, наука, иновации, технологии", Vol. 3., В. Търново, 2025, ISSN: 2815-3480 (CD), с. 5-15.

3.15. **Георгиева, В. (2025).** Влиянието на конструктивните дейности върху познавателното и физическото развитие на децата чрез интегриран подход в детската градина. //Сборник научни трудове от Пътуващ семинар „40 години Педагогически факултет“, Букурещ – Малта, 02.06.2025 г. – 06.06.2025 г., Шумен, УИ "Епископ Константин Преславски", 357 с, 2025, с. 18-23, ISBN 978-619-201-864-1.

3.16. **Ковчазова, В. (2025).** Предизвикателствата на XXI век за позитивно детско развитие. Предучилищното образование в България: национални приоритети и международно сътрудничество в подкрепа на щастливото детство. Юбилеен сборник по случай 40-годишнината на ОМЕР България. УИ „Св. Климент Охридски“. София. Стр. 69 - 75. 2025. ISBN 978-954-07-6168-8. ISBN 978-954-07-6167-1 (PDF).

3.17. **Ковчазова, В. В. Георгиева. (2025).** Социално-комуникативна компетентност чрез театрално-игрова дейност. //Сборник научни трудове на студенти и докторанти от Педагогически факултет 2025 г., Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, с. 18-24, ISSN 2367-5764.

3.18. **Ковчазова, В., Т. Симеонова. (2025).** Спортните празници в детската градина - мотивация за системни занимания с физически упражнения и спорт. Международна годишна конференция „педагогическото образование – традиции и съвременност“. ПФ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ - 20 ноември 2025 г. стр. 234 – 239. ISSN 2534-9317.

3.19. **Сотиров, Ч. (2025).** Физическата активност и здравословното хранене – основни компоненти за здравословен начин на живот. //Сборник научни трудове от Пътуващ семинар „40 години Педагогически факултет“, Букурещ – Малта, 02.06.2025 г. – 06.06.2025 г., Шумен, УИ "Епископ Константин Преславски", 357 с, 2025, с. 342-348, ISBN 978-619-201-864-1.

3.20. **Тодорова, С. (2025).** Развитие на ключови компетентности у децата чрез проектно обучение в образователно направление „околен свят“. //Сборник научни трудове от Пътуващ семинар „40 години Педагогически факултет“, Букурещ – Малта, 02.06.2025 г. – 06.06.2025 г., Шумен, УИ "Епископ Константин Преславски", 357 с, 2025, с. 280-296, ISBN 978-619-201-864-1.

3.21. **Тончева, В. (2025).** Декоративно-приложното изкуство като средство за развитие на творческото мислене при децата в предучилищна възраст. //Сборник научни трудове на студенти и докторанти от Педагогически факултет 2025 г., Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, с. 25-30, ISSN 2367-5764.

4. Издадени монографии

4.1. **Вичева, З. (2025).** Приложение на интерактивни ресурси в обучението по математика в детската градина. Шумен: Унив. изд. „Епископ Константин Преславски“, ISBN 978-619-201-808-5.

4.2. **Вичева, З. (2025).** Математическо компетентностно иновиране при 6 - 7-годишните деца и готовността им за училище, Шумен, Университетско издателство “Епископ Константин Преславски”, 2025, стр. 231, ISBN 978-619-201-888-7.

Изготвил: .....
(проф. д-р Ергиджан Алиндер-Исмаилова)